

סיפורו של אלוהים, הסיפור שלנו

שיעור 19 : שיבת-ציון

ותקופת בית שני



- | | |
|--|-----------------|
| 1. בשנה הראשונה למלכותו, כורש מלך פרס מתיר ליהודים לשוב לירושלים ולבנות את המקדש. היהודים חוזרים ב-3 גלים. | עז' א 1 - 4 |
| א. זרובבל מוביל את הגל הראשון בשנת 583 לפנה"ס. | עז' א 5 - ב 70 |
| ב. עזרא מוביל את הגל השני בשנת 458 לפנה"ס. | עז' ז |
| ג. נחמיה מוביל את הגל השלישי בשנת 445 לפנה"ס. | נחמ' ב |
| 2. היהודים בונים את המקדש מחדש. מתנגדים מפריעים לבניה במשך 15 שנה אבל לאחר התערבות מצד המלך דריוש בנית המקדש נשלמת בשנת 517 לפנה"ס. | עז' ג - ו |
| 3. בשנה ה-7 לשלטונו של ארתחשסתא (458 לפנה"ס) הסופר עזרא מוביל את הגל השני של היהודים. עזרא מכריח את האנשים להיפרד מנשותיהם הזרות. | עז' ז - י |
| 4. ב-445 לפנה"ס מקבל נחמיה רשות מהמלך ארתחשסתא לבנות מחדש את חומותיה ושעריה של ירושלים. | נחמ' א |
| 5. לאחר שבדק בלילה את החומות והשערים הרוסים, הוביל נחמיה את היהודים לבנותם מחדש, תחת הגנתם של שומרים. | נחמ' ב - ו |
| 6. עזרא קורא לעם את תורת משה והם חוגגים את חג הסוכות. העם מחדש את הברית עם אלוהים ונשבע ללכת לפי חוקיו. | נחמ' ח - י |
| 7. בחנוכת חומת ירושלים, שתי מקהלות צועדים על החומה בכיוונים שונים ושרים שירי הלל והודיה לאלוהים. | נחמ' יב 27 - 47 |
| 8. צורת היהדות לאחר הגלות : | |
| א. ממלכת דוד לא שבה על קנה. אין מלך ביהודה. | |
| ב. ארון הברית אבד וקודש הקודשים נותר ריק. | |
| ג. הדת היהודית מתארגנת מחדש סביב תורת משה. | |
| ד. אסכטולוגיה וספרות אפוקליפטית : היהדות מתחילה ליצור תאולוגיה של אחרית הימים, שבה מושיע ינצח את כוחות הרשע. | |
| ה. משיחיות : יש צפיה גדולה מאוד לביאת המשיח, שאמור היה להיות מנהיג פוליטי ודתי כאחד. | |
| ו. עולם הבא : היהדות מאמצת אמונות מורכבות יותר לגבי החיים שאחרי המוות בהן הטוב זוכה בהוקרה והרע נענש לנצח. | |
| 9. בית הכנסת : בזמן הגלות ליהודים לא היה יותר מקדש והקרבת קורבנות, והם נאלצו לשמר את דתם בלב ליבם של המנהגים הפגאניים. זה הביא להפנמה ואוניברסליזציה של אמונתם דרך בית הכנסת. זהו לא מקום להקרבת קורבנות ועבודת אלוהים אלא מקום לימוד ואחוה. | |
| 10. אלכסנדר הגדול כובש את האימפריה הפרסית ב-331-333 לפנה"ס, ויהודה הופכת לפרובינציה של האימפריה ב-331 לפנה"ס. | |
| 11. התפוצות : עם גדילתן של ההזדמנויות המסחריות, יהודים היגרו למושבות בכל מרחבי העולם המוכר, למדו את השפה היוונית ואימצו מנהגים ורעיונות יווניים. כתבי הקודש תורגמו ליוונית במאה ה-3 לפנה"ס (תרגום השבעים). | |
| 12. לאחר מות אלכסנדר ב-323 לפנה"ס יהודה נמצאת תחת פיקוח של התלמיים (שליטים יוונים במצרים). | |

13. ב-198 לפנה"ס המלך הסלאוקי אנטיוכוס השלישי מביס את המצרים וכובש את יהודה. השליטים הסלאוקים מתחילים במבצע הלניזציה ומכרחים את היהודים לנטוש את אמונתם לטובת עבודת אלילים יוונית.
14. אנטיוכוס ה-4 אפיפנס יורש את כס המלכות ב-176 לפנה"ס. ב-168 לפנה"ס הוא מכריז על הדת היהודית כלא חוקית ומוציא את השבת ואת ברית המילה מחוץ לחוק. הוא מחלל את המקדש על ידי הקמת מזבח לאל זאוס ועל ידי הקרבת חזירים.
15. ב-167 לפנה"ס הכוהן מתיתיהו וחמשת בניו מתחילים במרד המכבים נגד היוונים. ב-164 לפנה"ס המכבים כובשים מחדש את ירושלים ומטהרים ומקדישים את המקדש (חנוכה). ב-142 לפנה"ס היהודים חוזרים לעצמאותם שבה הם מחזיקים במשך 80 שנה.
16. תחת שושלת החשמונאים, הממלכה מגיעה לגבולות לא רחוקים מאילו שהיו בממלכת שלמה. מושג איחוד פוליטי תחת חוק יהודי והחיים היהודיים פורחים.
17. 3 פלגים עיקריים שצמחו תחת השלטון החשמונאי:
- א. הפרושים הם האבות הרוחניים של היהדות המודרנית. הם מאמינים בסמכות האלוהית של התורה שבעל פה, בתגמולים ועונשים בעולם הבא, ובביאת המשיח.
- ב. הצדוקים היו צוות הכהונה שהיו מוכנים להתפשר עם ההלניזם ומאוחר יותר שיתפו פעולה עם הרומאים. הצדוקים דחו את התורה שבעל פה ולא האמינו בחיים שאחרי המוות.
- ג. האיסיים האמינו ששאר הקבוצות מושחתות ולכן עזבו את ירושלים וחיו חיי נזירות במדבר. הם אימצו חוקי כשרות קפדניים והתחייבות לחיי פרישות.
18. ב-63 לפנה"ס הגנרל הרומי פומפיוס כובש את ירושלים. ב-47 לפנה"ס ממלכת יהודה הופכת כפופה לרומא. *הפאקס רומנה* מביא שלום ונגישות לכל חלקי האימפריה הרומית.
19. ב-37 לפנה"ס, הורדוס ממונה למלך על יהודה על ידי הרומאים. הוא בונה מחדש את המקדש כאחד המבנים היפים ביותר בזמנו.
20. בתחילת הספירה יש צפייה גבוהה לביאת המשיח בקרב היהודים. המשיח נחשב להיות בנו של דוד המלך שיביא נצחון ושגשוג לעם היהודי ויקום על כס מלכותו בירושלים.

שאלות לדיון

1. איך השתנתה היהדות לאחר הגלות?
2. למה דווקא בזמן הזה התחילו להתפתח ציפיות משיחיות וסיפורות אפוקליפטיות?
3. כיצד הכין אלוהים את הבמה הפוליטית והדתית ביהודה ובאימפריה הרומית לביאת המשיח?